

Зміст

Давня та Нова історія України

<i>Наталія Білощицька.</i> Реорганізація фабрично-заводської інспекції та її діяльність в українських землях (1894-1905 рр.)	14
<i>Мирон Гордійчук.</i> Володимир Менчиць (1837-1916) у спогадах сучасників.....	18
<i>Альона Данільченко.</i> Військово – стратегічні функції давньоруського міста Лубно	22
<i>Василь Козій.</i> Життєвий шлях Сергія Мерінга - онука господаря Банкової..	26
<i>Анастасія Момот.</i> Економіка селянських домогосподарств за даними Генерального опису Лівобережної України 1765-1769 рр.....	29
<i>Інна Мороз.</i> Туризм і краєзнавство в дослідженнях та практичній діяльності І.Крип'якевича.	32
<i>Сергій Прудивус.</i> Хрещення дітей козацької старшини: сакральний і побутовий рівень (середина XVII - кінець XVIII ст.....	34
<i>Вероніка Рудюк.</i> Ліквідація Греко-католицької церкви на Волині в першій половині XIX ст.	39
<i>Тарас Самчук.</i> Іменні стипендії та премії в Університеті Св. Володимира (1863-1919)	43
<i>Богдана Тараніна.</i> Соціокультурний портрет читача латиномовних книг XVII-XVIII ст. старожитньої бібліотеки Києво-Михайлівського Золотоверхого монастиря.....	45

Новітня історія України (1914-1939)

<i>Владислав Бурда.</i> Ради в системі владних взаємовідносин на селі в УСРР (перша половина 1920-х рр.)	49
<i>Олеся Житкова.</i> Просвітницька діяльність Старокиївської парафії УАПЦ у м. Києві (1920-ті рр.).....	52

Григорій Кобижський. Структура та устрій Холодноярської республіки в 1921 році	55
Олег Купчик. Нові відомості з життя та діяльності Сони-ханум Ахундової (1893–1982рр).....	58
Євген Папенко. Український сокільський рух та боротьба з алкоголізмом серед мешканців Галичини упродовж 20-х рр. ХХ ст.....	60
Анастасія Плоха. Український Вільний Університет у Празі - як нова форма політичної еміграції	63
Іван Стичинський. Фронтове повсякденне життя вояків легіону УСС (1914-1918). Джерела до вивчення питання.	66
Володимир Шевченко. Шлях у небуття. Викриття та ліквідація Всеукраїнського центрального повстанського комітету	68
Іван Янюк. Організаційна структура парцеляційного товариства «Земля» у Львові (1907 – 1923 рр.)	75

Новітня історія України (1939-2016)

Ліна Андріянова. Історична постать Алли Горської як символ «шістдесятництва»	79
Бородін Дмитро. Створення, структура та діяльність поліції безпеки та СД в генеральній окрузі «Київ»: 1941-1943 рр.	82
Богдан Дмитрук. Специфіка перших парламентських виборів в Україні (1990, 1994 рр.)	87
Катерина Жбанова. Організований набір робітників на підприємства і будови Казахської РСР (1954-77 рр.)	89
Ярослав Журавльов. Доноси на керівництво у зверненнях громадян до ЦК КП України 1965-1985 рр.	93
Володимир Кузьменко. Приховані, ”нетрудові” доходи сільського населення УРСР у 50-60-х роках ХХ ст. та їх роль в повсякденних життєвих стратегіях.....	97

Мирослав Кушнір. Українсько-російські відносини в контексті інтеграційних процесів на пострадянському просторі (1991-1997)	102
Вікторія Медвідь. Формування та реалізація державної політики з питань залучення міжнародної технічної допомоги в Україні (1992 – 2014 рр.) ...	107
Марина Мірзаєва. Рейд як різновид військово-пропагандистських акцій УПА (на прикладі рейду під командуванням «Гордієнка» та «Верещаки» літа 1943 року)	110
Сергій Мухін. Міжнаціональні відносини українських добровольців 14 вафен-гренадерської дивізії СС «Галичина» з іншими народами.	114
Володимир Помінчук. Протидія УПА та ОУН радянському режиму на Житомирщині у 1943 – 1944 рр.....	116
Ігор Резнік. Розвиток банківської системи України за президентства В. Януковича (2010-2013 рр).....	120
Сергій Шкабко. Діяльність Леоніда Кучми в статусі народного депутата (1990 – 1994 рр.)	125
Євгеній Шупік. Київський укріплений район в 1932-1941 рр.: оцінка боєздатності.	129
Максим Щербаков. Участь України у формуванні нової системи безпеки у Європі (90-і роки ХХ століття)	132
Олександра Ярликова. Зображення «Заходу» в гумористичних ЗМІ УРСР 1953-1964 рр.	137

Історії Стародавнього світу Середніх віків

Катерина Бауліна. Інтерпретація палацового церемоніалу проскінези, як сакрального елемента придворного етикету Ахеменідських правителів	142
Юрій Велінець. Основні характеристики давньогрецької трієри.....	145
Денис Гаркавенко. Навігаційні знання скандинавських мореплавців у добу вікінгів	148
Олег Гринюк. Християни у римській армії	151

<i>Андрій Коваль.</i> Повстання Лепіда і призначення Помпея Великого	155
<i>Марія Ковальчук.</i> Султан як володар Османської імперії	160
<i>Сергій Кошовий.</i> Дискусії навколо суспільно-політичних практик легістів: витоки	162
<i>Олег Магдич.</i> Фундації Болеслава III Кривоустого	166
<i>Юлія Навроцька.</i> Політична історія Флоренції у трактуванні Франческо Гвіччардіні	170
<i>Олексій Откидач.</i> Перші колоніальні закони у Новому Світі: як війни іспанської корони сприяли захисту прав індіанців	175
<i>Ганна Рутковська.</i> Постаць святої Бригіти в контексті ірландського християнства.....	178
<i>Олександр Селезов.</i> Датське завоювання Англії XI ст.: причини та передумови	182
<i>Ігор Соколов.</i> Особливості опису англійського піратства за правління Єлизавети I Тюдор у англійських хроніках раннього нового часу.	186
<i>Сергій Універсал.</i> Роль пельтастів у розвитку військового найманства в IV ст. до н.е.....	191
<i>Олексій Чередніченко.</i> "Книжечка англійської політики" як джерело для дослідження формування національної свідомості англійських купців XV ст.....	194

Нова та Новітня історія зарубіжних країн

<i>Євгеній Брагар.</i> Роль та місце «сеньйорів колонізації» в політичному житті Французького Алжиру	199
<i>Єгор Брайлян.</i> Економічна політика Великої Британії на Тринідаді і Тобаго (1945 – 1958 рр).....	202
<i>Максим Годлевський.</i> Силові і несилові методи в зовнішній політиці США за адміністрацій Р. Рейгана.....	206
<i>Марія Кравченко.</i> Освітні проекти в США в межах політики «Нового курсу» адміністрації Ф. Д. Рузвельта	210

Олександр Левенець. Економічні та соціально-політичні передумови виникнення і масовізації італійського фашизму	214
Назарій Луценко. Життя та діяльність засновника ХАМАСу Ахмеда Ясіна (1929/1937 – 2004 рр.)	218
Вячеслав Масний. Доктрина стримування – основа силової політики Сполучених Штатів в Європі кінця 1940-х-початку 1950-х рр.	221
Микола Савенков. Доктрина Венізелоса: спроба відтворення імперії	226
Родіон Хомяков. Операція "Кондор": політичний і етичний аспекти.	228

Міжнародні відносини

Наталія Брижата. Британська Рада в Україні: співробітництво у сфері культури.....	233
Олег Булка. Політика урядів П'єра Елліота Трюдо щодо країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону	237
Степан Василюшин. Періодизація сучасних українсько-білоруських відносин (1991–2014 рр.)	241
Ульяна Кірчей. ІД як наслідок радикалізації ісламіського руху	244
Оксана Красіонова. Позиція США щодо «українського питання» в Раді Безпеки ООН	248
Радік Мінасян. Роль Росії в СНД у період (1991-2011 рр).....	253
Олександр Павленко. Косовське питання в діяльності ООН	256
Григорій Рій. Антибільшовицький Блок Народів: система органів, функції, повноваження	257
Євгеній Сафар'янс. Співпраця Австрії та України в науково-освітній сфері.....	261
Ксенія Семеняк. Французька та німецька історіографія про характер і результати європейської політики безпеки Великої Британії у міжвоєнний період	264
Тарас Ткачук. Мюнхенська угода і позиція Уїнстона Черчилля..	268

Вікторія Токальська. Союз українських організацій Австралії як провідна громадсько-політична організація української діаспори Австралії272

Секція Історія Росії та СРСР

Анастасія Басуєва. Масонство в роки царювання Катерини II275

Аліна Гусакова. Бойові дії донських козацьких формувань на фронтах Першої світової війни280

Тараса Кравченко. Еволюція «системного тероризму» останньої чверті XIX століття.....283

Микита Літучий. Деятельность и роль Ставки Верховного главнокомандования в период битвы за Москву (1941 г.)288

Ганна Ліщук. Активізація громадської діяльності університетської молоді в Російській імперії у кінці 60-х -70-х роках XIX століття293

Альона Литвин. Імператор Іван VI Антонович та правління його регентів.....297

Карен Нікіфоров. Скарги православних віруючих сел. Талаківка Донецької області як джерела з мікроісторії краю (1970-і рр.).....300

Андрій Сенченко. Наслідки запровадження загальної військової повинності для єврейського населення Російської імперії у 1874–1884 рр.....303

Лілія Храпач. Євразійство серед політичних ідеології в Російській Федерації на рубежі XX-XXI ст.308

Євгеній Шатілов. Значення рухомого кордону («фронтиту») у російській історії XVII-XVIII ст. (у контексті проявів «девіантної поведінки» російського суспільства)312

Карина Шевченко. До історії Мальтійського Ордену в Російській імперії (історіографія питання)315

Секція Історія Слов'ян

Наталія Андрєєва. «За нашу і вашу свободу» – Варшавський договір 1920 року та його оцінки319

Тарас Багнюк. Британська історіографія Мюнхенської угоди	323
Віталій Бака. Економічні перетворення в демократичній Чехословаччині (1990-1992)	326
Ігор Букін. Роль компромісу між католицькою церквою і гуситами в реформаторських процесах у Європі.	330
Олена Волонтир. Головні мотиви польської державної політики на Волині за програмою «волинського експерименту»	333
Антон Ганул. Діяльність Івана Хорвата щодо гайдамацьких набігів на території Нової Сербії (1755-1761 рр.)	336
Марія Коноваленко. Політика Хорватії щодо національних меншин (1991 р. – початок ХХІ ст.).....	340
Ярина Лабудяк. Суспільно-політичне життя протекторату Богемія та Моравія (15 березня 1939 р- 8 травня 1945 р)	342
Сергій Мельник. Політичне становище поляків на території України в період Української Центральної Ради (березень 1917 – квітень 1918 рр.)	345
Павло Патлякевич. Участь 1-ого окремого Чехословацького батальйону в боях за Україну 1943-1944 рр.	349
Андрій Усмонов. «Процес люблянської четвірки» 1988 р. як причина виходу Словенії зі складу Соціалістичної Федеративної Республіки Югославія	353
Олеся Шевчук. Матиця Чеська: друга половина ХІХ	355
Володимир Яремчук. Особливості польського національного життя.Краківська республіка 1815-1846	357

Секція Історія мистецтв

Аліса Волинець. Орієнтальні мотиви в творчості Ежена Делакруа	360
Дар'я Добріян. Твори Олександра Мурашка в приватних збірках: розвиток традиції колекціонування (кін. ХІХ - ХХ ст.)	365
Стефанія Ковбасюк. Від Песаху до Таємної вечері: еволюція одного сюжету в нідерландському живописі другої половини ХV – початку ХVІ ст.	369

Олександр Маслюк. «Механічний апельсин»: історія популярності.....	374
Олена Миронюк. Гора Сент-Віктуар як один із ключових мотивів у творчості П. Сезанна	376
Ігор Понамарчук. Художники Вільгельм Котарбінський та Павло Сведомський у створенні розписів Володимирського собору в Києві (1886-1896 роки).	379

Секція Етнології та Краєзнавства.

Тайсія Баріловська. Відображення морально-етичних рис українських селян у соціально-побутових казках на прикладі образів чоловіка та жінки (Київський національний університет імені Тараса Шевченка, студ.).....	384
Олексій Дедуш. Патріотичний персоналізований мурал міста Києва як ретранслятор української національної ідентичності.....	388
Юлія Кириченко. Етногенез українського народу – концепції, питання та проблеми.....	391
Марія Кравчук. Картина художника-реаліста як етнографічне джерело.....	394
Сергій Купрієнко. Визначення етнічної приналежності персоналій: емпіричний досвід та практика підготовки Великої української енциклопедії.....	399
Дарина Латишева. Короткий історіографічний опис шлюбно-сімейних відносин	403
Віталій Люлька. Харчові заборони в релігіях авраамічної традиції та езидизмі (порівняльний аналіз)	405
Яна Малука. Проблеми етнополітики в законодавчих актах незалежної України	409
Марина Олійник. Традиційний український одяг в міських реаліях: вивчення проблеми в працях 1991-2015 рр.....	412
Анастасія Паламаренко. Містичний аспект у ставленні мисливців до своєї зброї в Україні (кінець ХХ – початок ХХІ ст.)	416
Олександра Трохименко. Міграційна криза в Німеччині і загострення суспільного невдоволення	419

Володимир Щибря. Особливості зимового верхнього одягу населення Правобережного Подніпров'я (кінець XIX – перша половина XX століття).....424

Аліна Ярова. Використання «курної» хати на території Чернігівського Полісся XIX ст.427

Секція Архівознавство та спеціальні галузі історичної науки

Євгеній Дубчак. Дослідження історії козацтва до II половини XVII ст. викладачами Університету св. Володимира430

Олена Левчук. Преса Києва 1905-1914 рр.: особливості типологізації434

Альона Литвин. Історіографічний огляд періоду правління принцеси-регентші Анни Леопольдівни437

Олексій Марченко. Геоінформаційні системи в історико-картографічних дослідженнях на сучасному етапі.....440

Наталія Мехеда. Тенденції та напрямки сучасних історіографічних досліджень голодомору 1932-1933 в Україні442

Дарія Міщенко. Діяльність Т.Г.Шевченка в Київській археографічній комісії.....446

Наталія Носенко. Україна і норми міжнародного права щодо архівів.....448

Марина Пляшник. Робота з джерелами партійних органів у другій половині 70-х років XX ст.452

Андрій Рудюк. Герб і логотип міста: особливості співвідношення454

Андрій Сорокін. Листування Київміськвиконкому за 1990 р. як джерело з історії становлення дипломатичних представництв іноземних держав в Українській РСР доби перебудови456

Анастасія Трофимченко. Україністика в Хорватії на початку XXI століття461

Андрій Ящук. Символіка сучасних гербів міст Запорізької області464

Секція Археології та музеєзнавства

<i>Катерина Валентирова.</i> Підводна археологія	469
<i>Анна Вірцан.</i> Ножі латенського типу на території Півдня Східної Європи.	472
<i>Дмитро Желазга.</i> Про питання соціального відторгнення в преісторії	475
<i>Микита Іванов.</i> Концепції походження катакомбної культури в історіографії.....	478
<i>Анастасія Ковтун.</i> Характеристика докерамічного неоліту Палестино-йорданського регіону	483
<i>Викторія Лепская.</i> Костяной амулет из погребения 68 могильника черняховской культуры Войтенки – 1	485
<i>Ярослава Ляшенко.</i> Іранський етнічний елемент в черняхівській культурі.....	487
<i>Марія Майборода.</i> Історія археологічних досліджень Стародавнього Києва.....	490
<i>Андрій Москаленко.</i> До питання про хронологію давньоруського поселення на Княжій горі за археологічним матеріалом	494
<i>Іван Радомський.</i> Кам'яна індустрія поселення Патринці початку періоду Трипілля В/І	498
<i>Алеся Соловійова.</i> До питання охорони археологічної спадщини: правові аспекти	502
<i>Маргарита Чимирис.</i> Формування археозоологічного підходу в системі палеонтології	506
<i>Вадим Чубатий.</i> Заселення Київщини в період раннього голоцену	510
<i>Владислав Шатковський.</i> Історія археологічних досліджень на території Кіровоградського району	513

Секція Урбаністика

<i>Вікторія Антоненко.</i> Бюджетні витрати українських міст на соціальне забезпечення населення у 1920-ті рр.	516
---	-----

Катерина Барановська. Столиці ранньосередньовічної Японії за антологією поезії «Ман'йошю»: від Кашівара до Асука-но Кійоміхара	519
Світлана Верецако. "Становище мусульманського населення в містах Іспанії XI-XII ст."	522
Стефан Машкевич. Городской транспорт Києва в межвоєнний період: соціальний аспект	525
Олександр Охріменко. Напрямки вивчення міста за матеріалами британського часопису «Urban studies» (2012-2016 рр.)	529

**Діяльність Івана Хорвата щодо гайдамацьких набігів
на території Нової Сербії (1755-1761 рр.)**

Переселенці з Балкан, що прибули до Степової України в 1750 х роках і осіли на території створеної російським урядом Нової Сербії, прагнули закріпити за собою колишні землі запорозького козацтва. Намагання керманіча новосербців Івана Хорвата та комендантів фортеці Святої Єлисавети з цього приводу підтримував Сенат, зважаючи на аргументацію, що значна частина віддалених від Запорожжя козацьких зимівників ставала притулком для гайдамаків [1, с. 144]. Діяльність гайдамацтва на теренах Нової Сербії зафіксована у документах фонду фортеці Святої Єлисавети. У 1755-1759 роках козацькі загони перманентно чинили набіги на дрібні поселення Гусарського полку (зазвичай хутори чи пасіки) і відбирали у поселенців худобу й провіант, інколи вступаючи у перестрілки з новосербськими гусарами. Після того вони зазвичай втікали на територію Польщі через Цибулівський форпост, або ж переховувались по місцевих слободах та хуторах. Найвищою активність гайдамаків була у тих ротах, які межували з Чорним лісом – 15-ій (Цибулівський шанець) [2, арк. 4-5 і зв.], 16-тій (Некрасівський шанець) [2, арк. 6-7 і зв.] та 17-ій (Дмитрівський шанець) [3, арк. 9 і зв.]; помітною була їх діяльність в районі слободи Висі [4, арк. 3; 3, арк. 1]. На розбійницьку діяльність запорожців скаржились також купці, які проїжджали через новосербські форпости [2, арк. 4 і зв.].

Гайдамацькі загони всерйоз дошкуляли Івану Хорвату та ставили під загрозу нормальне функціонування Нової Сербії. Про інтенсивність їхніх набігів на край, пов'язані з цим проблеми у керівників поселення та роль Хорвата в їх вирішенні можна зробити висновок з листів генерала до фортеці Святої Єлисавети восени 1755 року. 11 листопада Іван Хорват писав коменданту фортеці Івану Глебову про те, що він незадоволений діяльністю драгунських та ландміліційних команд, відправлених на боротьбу з гайдамаками. Останні нападали на новосербських мешканців і грабували населення за відсутності генерала. Хорват традиційно звинувачував Глебова і перебільшував власні зусилля у справі боротьби з козацькими набігами. Перед тим він вимагав особливої диспозиції форпостів, збільшення кількості команд та посиленого нагляду за кордонами, однак на момент написання листа не отримав від Глебова повідомлення про вжиті тим заходи. У разі, якщо Глебов не допустив би Хорвата до справи по захисту як основних новосербських поселень та малозаселених місць, так і вищих та нижчих чинів від гайдамацького свавілля, той обіцяв шукати протекцію в Сенаті [2, арк. 3 і зв.]. Протягом листопада 1755 року набіги гайдамаків почастишали, тому Хорват доповідав Глебову, що з метою запобігання шкоди для поселення та припинення виходу іноземців до Нової Сербії, він був

змушений відрядити до ста чоловік з новосербської команди. Допоки Хорват сам не отримає сенатський указ про виявлення та протидію гайдакам, він просив Глебова негайно відправити під Чутянський ліс 60 кінних драгунів та 60 гусарів з Молдавського гусарського полку [2, арк. 4 і зв.], а також позичити з Пермського драгунського полку три тисячі патронів і надіслати йому [2, арк. 9]. Пізніше він наказував Глебову розшукати поранених козаків та не допустити їх переховування по селах місцевими мешканцями. На думку генерала, якби таких заходів не було вжито, то місцеві поселенці могли б і далі не лише позбавлялись свого майна, а й гинути, що стало б нічим іншим, як безпосередньою шкодою для імператриці [2, арк. 6-7 і зв.]. Влітку 1760 року Іван Хорват особисто очолив каральну експедицію проти двох загонів гайдаків, які стали табором у Чутянському лісі [5, с. 48].

Хоча на допомогу новосербцям часто приходили солдати інших полків (зокрема, Пермського драгунського і Новослобідського козацького) та окремі загоны з Гетьманщини, неабиякі заслуги по боротьбі з гайдаками несправедливо приписувались урядом саме Івану Хорвату [6, с. 160-161]. З проханням посприяти у викоріненні та затриманні нападників він звертався також до керівництва Коша Запорізької Січі [7, арк. 37]. Дослідниця новосербської проблематики О. Посунько стверджує, що генерал не докладав особливих зусиль для забезпечення спокою в Новій Сербії, жителі якої постійно потерпали від грабіжницьких набігів [1, с. 80].

Окрім боротьби з гайдаками протилежною стороною діяльності Івана Хорвата була співпраця з ними. Попри певні намагання протистояти їм на території Нової Сербії, Хорват і сам підбурював гайдаків до нападів на польські загоны з іншого боку кордону. Ще в 1756 році на атаки козаків з території Нової Сербії скаржились польські магнати Потоцький, Браницький та Любомирський [8, с. 39-40]. Прямі свідчення щодо безпосередніх зв'язків Івана Хорвата з гайдаками з'явилися у 1757-1758 роках [9, с. 42-44]; зокрема, його звинувачував у цьому генерал-майор Ф. Юст. Участь Хорвата у таємних угодах з гайдаками підтверджується наявністю новосербських офіцерів серед учасників загонів і не є дивною, з огляду на традиційну схильність генерала до різноманітних зловживань. Закликаючи до боротьби з гайдаками на підвладній йому території, він одночасно всіляко сприяв їх діяльності на території Польщі, інколи навіть відверто звинувачуючи чиновників російської та гетьманської адміністрацій у підтримці таких набігів [10, с. 167-193].

Зрозуміти механізм, за яким діяв Хорват під час організації гайдамацьких загонів, допомагає приклад схопленого поляками восени 1757 року гайдаки Василя Винниченка. На допиті той засвідчив, що вербування охочих до наживи новачків серед найманих робітників, таких як він сам, здійснювалось через комісара канцелярії Новосербського корпусу Акацатова, а збір і формування гайдамацької ватаги відбувались безпосередньо біля маєтку Хорвата в Генеральській слободі біля Новомиргорода. Вогнепальною та холодною зброєю і кіньми новачків теж забезпечував комісар. За

відповідну долю здобичі, награвованої на польській стороні (а жертвами нападів новоспечених месників ставали не лише корчмарі-євреї та католицькі й уніатські церкви, а також і православні священники та звичайні селяни), новосербський прапорщик-прикордонник у Петроострівському шанці безперешкодно пропускав ватагу і навіть надавав їй тимчасовий прихисток. Частка поживи для Хорвата та інших його спільників була визначена заделегідь [5, с. 47-48]. Російський дипломат Федір Бехтеєв в січні 1758 року писав, що поляки, які прибули з Правобережжя до Варшави, скаржились на запорожців, «а особливо на команду пана Хорвата» [11, с. 238]. Тож очевидно, що в локальних конфліктах на російсько-польському прикордонні мала місце співпраця гусар-новосербців та представників козацтва (в тому числі і гайдамаків), причому не без втручання вищого керівництва Новосербського корпусу.

Визначаючи мотиви Івана Хорвата, які спонукали його вдаватись до організації гайдамацьких загонів, варто пам'ятати про необхідність вирішення прикордонних конфліктів з поляками. Окрім реалізації звичайного прагнення до наживи, такі ватаги ставали зручним засобом для помсти сусідам. У 1758-1761 роках він неодноразово створював загани з козаків та новосербських гусарів для набігів на польську територію. Так, навесні 1758 року Хорват сформував команду з 80-ти запорожців з метою нападу на маєтки губернаторів у Балті та Крутах, щоб помститись полякам за утримання ними кількох сотень родин волохів, які прямували на поселення до Нової Сербії [5, с. 48]. Очевидно, що при цьому генерал керувався особистими мотивами, пов'язаними з необхідністю залучення до поселення якомога більшої кількості нових людей. Своїм офіцерам Хорват неодноразово наказував шляхом збройних сутичок захоплювати з польського боку людей для їх поселення в Новій Сербії [9, с. 54]. Так, наприклад, за його вказівкою осадчий Чорноташлицької слободи Савранський зібрав запорозьких козаків, пішов з ними до Речі Посполитої і силою привів до Нової Сербії 35 сімей з села Вербоivecь по іншу сторону Південного Бугу. Сотнику слободи Добрянки Табанцю Хорват також віддав наказ разом з козаками таємно дістатися на територію Польщі. Вчинивши розбій, Табанець відбив на ярмарку понад 300 коней і вбив 30 осіб [12, с. 1027-1028]. До складу його ватаги входили прапорщики Гусарського полку Булацель та Іванов, унтер-офіцери цього ж полку та сотник Новослобідського козацького полку Мовчановський [5, с. 48]. В результаті Сенатом були покарані лише сотники, а свідченням проти Хорвата не повірили [12, с. 1028].

Коли у грудні 1760 року гайдамаки здійснили черговий напад на Смілу, Іван Хорват рішуче відмовився допомогти смілянським військовим, які переслідували нападників до кордонів Нової Сербії [13, с. 28-34]. Таке фактичне сприяння гайдамацьким набігам не завадило йому доповідати в Сенат про те, що з боку Новосербського корпусу вживаються усі можливі санкціоновані урядом заходи стосовно викорінення гайдамаків, що призводить до суттєвого виснаження гусарських коней [14, с. 479]. Вже у

1761 році Хорват відправив 100 осіб до Бовтиського лісу на території Польщі, наказавши їм напасти на загін чигиринського полковника. В результаті цієї акції було вбито і поранено 50 людей, а полковника та ще двох офіцерів взяли в полон. У рапорті Сенату генерал оформив це вторгнення як підступний напад поляків на сербських гусарів [8, с. 39].

Можна перекоонатись, що у відносинах з гайдамаками Іван Хорват проводив свого роду подвійну гру. З одного боку він намагався вживати заходів щодо унеможливлення їхніх набігів на новосербські населені пункти, а з іншого – сам вдавався до співпраці з окремими козацькими загонами та залучав до неї офіцерів і місцеве населення. Найбільш активно таке співробітництво відбувалось у другій половині 1750-х років, коли влада генерала в Новій Сербії значно посилилась. Попри те, що Новосербський корпус на чолі з Іваном Хорватом не був здатний самостійно перешкоджати гайдамацьким нападам непідконтрольних йому ватаг, а ініційовані генералом набіги на польську територію були неодноразовими, йому вдавалось вводити в оману урядовців та створити собі репутацію ефективного захисника миру і спокою в регіоні.

Джерела та література

1. Посунько О.М. Історія Нової Сербії та Слов'яносербії (1751-1764 рр.) [Текст]: дис. канд. іст. наук: 07.00.01 / О.М. Посунько; Дніпропетровський держ. ун т. – Дніпропетровськ, 1997. – 212 с.
2. Інститут рукопису національної бібліотеки України ім. Вернадського (далі – ІР НБУВ). – Ф. ІХ. – Спр. 238-243. – 13 арк.
3. ІР НБУВ. – Ф. ІХ. – Спр. 723-731. – 14 арк.
4. ІР НБУВ. – Ф. ІХ. – Спр. 367-419. – 71 арк.
5. Мільчев В.І. Запорозьке гайдамацтво XVIII століття як традиційний здобичницький промисел козацтва / В.І. Мільчев // Наукові праці історичного факультету Запорізького державного ун-ту. – Запоріжжя: Просвіта, 2008. – Вип. XXIV. – С. 40-50.
6. Посунько О.М. «Такова Россия для бродяг...» (взаємовідносини запорізького козацтва з сербськими колоністами у середині XVIII ст. у контексті урядової політики) / О.М. Посунько // Січеславський альманах: Збірник наукових праць з історії українського козацтва. – Дніпропетровськ: Вид-во НГУ, 2005. – Вип. 1. – С. 154-166.
7. Центральний державний історичний архів України в м. Києві. – Ф. 229. – Оп. 1. – Спр. 44. – 95 арк.
8. Загоровский Е. Славянская колонизация Новороссии в XVIII веке / Е. Загоровский. – К., 1913. – 59 с.
9. Посунько О.М. Історія Нової Сербії та Слов'яносербії / О.М. Посунько. – Запоріжжя: РА «Тандем-У», 1998. – 80 с.
10. Кирпичёнок А.И. Сербские поселения на Украине в середине XVIII века / А.И. Кирпиченок. – СПб: Нестор, 2007. – 222 с.

11. Лист Ф.Д. Бехтеева до віце-канцлера графа Воронцова №40 від 27.01.1758 // Архив князя Воронцова. Кн. 6. Царствование Елизаветы Петровны. – М.: Типография В. Готье, 1873. – С. 237-239.

12. Соловьёв С.М. История России с древнейших времен. Кн. 5 / С.М. Соловьёв. – СПб.: Товарищество «Общественная польза», 1896. – Т. 24. – 1544 с.

13. Посулько О.М. Російсько-польські порубіжні стосунки на кордонах Нової Сербії / О.М. Посулько // Наддніпрянська Україна: історичні процеси, події, постаті: Зб. наук. пр. – Д.: Вид-во Дніпропетровського нац. ун-ту. – Вип. 4. – С. 26-38.

14. Протоколы Правительствующаго Сената 1760 г. // Сенатский архив. Т. XI. – СПб.: Сенатская типография, 1904. – С. 319-483.

Марія Коноваленко

Київський університет імені Бориса Грінченка

Політика Хорватії щодо національних меншин (1991 р. – початок XXI ст.)

У Хорватії на поч. 90-х років ХХ ст, проживало чимало національностей. Окрім титульної нації, тут нараховувалося ще 22 національних меншин. Усі вони вимагали належної уваги як у законодавчому, так і в суспільному вимірах, аби не допустити нагнітання етнічних настроїв у країні. Досить швидко хорватській владі вдалося примирити на своїй території сербів (що складають близько третини населення держави), боснійців, македонців й інших народів. Це свідчить про успішну національну політику керівництва країни, яка з перших років своєї незалежності наполегливо працювала на ідею об'єднаної Європи. За конституцією від 1997 р. у I розділі «Історичні підстави» зроблено зміни деяких статей. Зокрема там зазначається, що Республіка Хорватія створюється як національна держава хорватського народу та держава представників автохтонних національних меншин: сербів, чехів, словаків, італійців, угорців, євреїв, німців, австрійців, українців, русинів та інших, хто є її громадянами [1 с.17]. Отже, з початку становлення Хорватії, як вільної держави, влада подбала про те, щоб національні меншини почували себе в безпеці на даній території. Згодом, у 2002 р. прийняли Конституційний Закон про права національних меншин, які проживають на території Хорватії. У результаті національні меншини отримали культурну автономію, право на використання рідної мови національних знаків і символів, віросповідання, отримали доступ до засобів масової інформації, представлені в державних органах на республіканському та місцевому рівнях, а також в адміністративних і судових інститутах [2 с.13-14]. Відповідно до закону була створена Рада у справах національних меншин, членами якої є представники національних меншин в хорватському парламенті. Таким чином, Республіка Хорватія позначила принцип рівноправності національних меншин, як один із основ сучасного розвитку. У

**Матеріали ІХ міжнародної конференції студентів, аспірантів і
молодих вчених «Дні науки історичного факультету»
(Наукове видання)**

*Дизайн обкладинки: Андрій Міщук
Верстка: Євгеній Шатілов*

Підписано до друку 21.04.2016. Формат 60×84 Папір офс. Гарнітура «Таймс». Друк офс.
Ум. друк. арк. 37,2. Обл.-вид. арк 38,0. Наклад 180 прим. Зам

Для нотаток